

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

12a Etapa : AGRAMUNT - PILAR D'ALMENARA

SANTA MARIA DE MONTMAGASTRELL - CLARAVALLS - ALTET - TÀRREGA

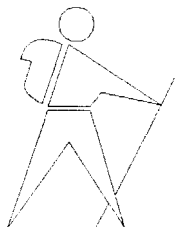
7 de maig de 2000

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	6.30	h
Agramunt. Esmorzar.	8.15	h
Inici de la caminada.	8.45	h
Pilar d'Almenara. Reagrupament.	9.50	h
	10	h
Santa Maria de Montmagastrell. Reagrupament.	11.15	h
	11.25	h
Claravalls. Reagrupament.	12.10	h
	12.20	h
Altet. Reagrupament.	13.05	h
	13.15	h
Tàrrega. Dinar.	14.50	h
Sortida cap a Vilanova.	17	h
Vilanova i la Geltrú.	19	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a Agramunt, al bar de l'hotel Kipps, i dinarem a Tàrrega on hi ha diversos bars i restaurants.
- ** Vigileu els senyals perquè aquesta sortida no s'ha pogut preparar!
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre pot modificar aquesta previsió d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions climàtiques, retards o avançaments imprevistos, etc).

SECCIÓ DE SENDERS AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

12a Etapa : AGRAMUNT - PILAR D'ALMENARA

SANTA MARIA DE MONTMAGASTRELL - CLARAVALLS - ALTET - TÀRREGA

7 de maig de 2000

Degut al canvi d'última hora el recorregut d'aquesta etapa no s'ha pogut comprovar tal com es fa normalment i és per això que tampoc tenim una descripció feta per nosaltres. Així doncs, la descripció que utilitzarem és una transcripció literal de la que hi ha a la topoguia. Cal doncs, vigilar atentament els senyals i no limitar-se a seguir el de davant.

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari		
Parcial	Total	Quilometratge
0.00	0.00	0.000

Agramunt (337 m). Plaça del Pou. Se surt en direcció sud per l'avinguda de Catalunya.

0.02	0.02	0.150
------	------	-------

Riu Sió. Es travessa per un pont medieval i es continua per l'avinguda Catalunya.

0.08	0.10	0.650
------	------	-------

Carretera Tàrrega-Artesa de Segre. Al costat de la gasolinera hi ha l'hotel Kipps. El sender travessa la carretera i va pel carrer del Camí de les Masies que surt prop de la gasolinera vers ca l'Isidori; es deixa a l'esquerra un grup de xalets.

0.02	0.12	0.860
------	------	-------

Torre Codina. Queda prop del sender.

0.08	0.20	1.370
------	------	-------

Torre Tallador. El sender passa prop de la casa.

0.13	0.33	2.200
------	------	-------

Cruïlla (357 m). Es va a l'esquerra en direcció a ca l'Isidori; més endavant es deixen dos camins a l'esquerra que van al mas l'Escampa.

0.23	0.56	3.710
------	------	-------

Cruïlla (405 m). Es deixa el camí de la dreta, que va a ca l'Isidori, i es va recte.

0.13	1.09	4.550
------	------	-------

Carretera Agramunt-Tornabous (430 m). Al llom de la serra d'Almenara; es pren un corriol a l'esquerra.

0.05	1.14	4.900
------	------	-------

Pilar d'Almenara (459 m). Es va a l'esquerra.

0.02	1.16	5.010
------	------	-------

Ermita d'Almenara Alta. Ruïnes.

0.03	1.19	5.230
------	------	-------

Pista. Es davalla a cercar una pista que va més baixa en direcció sud. Un cop a la pista se segueix a l'esquerra.

0.02	1.21	5.350
------	------	-------

Cruïlla. S'agafa la pista de la dreta.

0.03	1.24	5.540
------	------	-------

Bifurcació. Per la dreta la pista portaria a l'Almenara Alta; es va a l'esquerra.

0.09	1.33	6.100
------	------	-------

Canal d'Urgell (325 m). Es retroba el canal en el seu quilòmetre 54.4; es travessa pel pont i se segueix el canal pel marge dret. La presència del gran casal de cal Soques és evident.

0.14	1.47	7.050
------	------	-------

Pont. Sobre el canal que no es creua i es continua recte per la seva vora; es passa per cal Pauet.

0.21	2.08	8.450
------	------	-------

Cruïlla (320 m). En una corba del camí a cal Ramonillo, en una cruïlla, s'agafa el camí de la dreta tot baixant i es deixa el canal.

0.04	2.12	8.690
------	------	-------

Bifurcació. Al mig d'uns revolts; es va a l'esquerra entre camps fruiters.

0.02	2.14	8.910
------	------	-------

Bifurcació. Es va a l'esquerra.

0.10	2.24	9.550
------	------	-------

Cruïlla. Es va a l'esquerra.

0.02	2.26	9.680
------	------	-------

Bifurcació. Es va a la dreta.

0.03	2.29	9.950
------	------	-------

Santa Maria de Montmagastrell (316 m). De l'àmplia plaça amb font es pren pel carrer Mestre Ibàñez cap a l'església parroquial i se segueix en direcció sud tot baixant pel carrer Canal d'Urgell.

0.08	2.37	10.490
------	------	--------

Canal d'Urgell (320 m). Se segueix la pista que el travessa.

0.03	2.40	10.750
------	------	--------

Bifurcació. Es va a la dreta i es deixa la pista.

0.03	2.43	11.030
------	------	--------

Bifurcació. Es va l'esquerra. El camí planer permet contemplar la diferència de conreus de la zona de secà amb la de la zona de regadiu que limita el canal d'Urgell.

0.08	2.51	11.570
------	------	--------

Bifurcació. Es retorna a la pista que s'havia deixat que se segueix a la dreta.

0.02	2.53	11.670
------	------	--------

Ermita del Sagrat Cor (342 m). Situada al pla de la serra de l'Espígol, en una cruïlla; ha estat reconstruïda recentment. Es continua recte.

0.09	3.02	12.270
------	------	--------

Bifurcació. Al final del pla se segueix recte.

0.05	3.07	12.570
------	------	--------

Cementiri. Es passa a tocar del recinte.

0.02	3.09	12.770
------	------	--------

Cruïlla. Es va a la dreta.

0.02	3.11	12.970
------	------	--------

Bifurcació. Se segueix recte.

0.03	3.14	13.220
------	------	--------

Claravalls (337 m). Per la dreta es pren el carrer Arravaleta vers una plaça amb font, ermita i una

bonica creu de terme gòtica. El sender segueix tot baixant per la vora d'un jardí amb brollador d'aigua. Es passa per sota de la carretera de Tàrrega a Artesa de Segre i se surt del poble seguint recte per una àmplia pista.

0.09	3.23	13.790
------	------	--------

Bifurcació. Es deixa la pista que puja fortament i es va a l'esquerra per la vora d'uns marges empedrats. Es tracta de l'antic camí a Altet.

0.20	3.43	15.110
------	------	--------

Quadres. Es passa a prop de diverses construccions adequades per a la hípica; se segueix recte.

0.09	3.52	15.720
------	------	--------

Bifurcació. Es continua en la mateixa direcció que es portava.

0.01	3.53	15.780
------	------	--------

Bifurcació. Se segueix recte.

0.06	3.59	16.170
------	------	--------

Altet (360 m). Es passa pel costat d'un rètol de la hípica; es va a l'esquerra i es passa entre dos grans magatzems fins a una antiga era i, tot seguint el marge del cobert que hi ha a la dreta per un corriol, s'arriba, baixant, a l'inici del carrer Major. Se segueix baixant per aquest carrer i després pel carrer de la Font en direcció sud.

A uns 50 metres es trenca a la dreta per un corriol que travessa els horts per entre canyissos i murs de fang.

0.06	4.05	16.570
------	------	--------

Pista. Situada al final d'una paret; es va cap a la dreta.

0.06	4.11	16.960
------	------	--------

Granja. Se segueix recte.

0.03	4.14	17.220
------	------	--------

Bifurcació. Es va a l'esquerra.

0.01	4.15	17.270
------	------	--------

Hostal del Bosc. Gran casalot situat a la cruïlla dels antics camins a Cervera i a Tàrrega. Es una bona mostra de la importància que van tenir els antics hostals en les rutes dels carruatges i de les tartanes en èpoques passades.

El sender va pel camí de la dreta i tot seguit en pren un altre en la mateixa direcció.

0.10	4.25	17.970
------	------	--------

Carretera Tàrrega-Artésa de Segre (340 m). Es travessa i es baix al costat d'uns coberts.

0.03	4.28	18.230
------	------	--------

Bifurcació. Es va a l'esquerra.

0.06	4.34	18.670
------	------	--------

Cruïlla (343 m). Prop del mas d'en Colom; se segueix recte.

0.07	4.41	19.220
------	------	--------

Bifurcació. Es deixa el camí que portaria a Vilagrassa i es va a l'esquerra tot pujant.

0.02	4.43	19.370
------	------	--------

Aqüeducte. Es passa per la cua d'un aqüeducte de l'aigua del canalet; es continua pujant entre oliveres.

0.06	4.49	19.750
------	------	--------

Cruïlla. Al final de la pujada; es va recte tot planejant i amb una àmplia visió de la plana d'Urgell.

0.06	4.55	21.100
------	------	--------

Bifurcació. Es deixa una pista a la dreta i es continua recte.

0.07	5.02	20.500
------	------	--------

Bifurcació (380 m). A l'esquerra la pista duria al Tossal del Mor; es va a la dreta.

0.06	5.08	20.870
------	------	--------

Pont (370 m). Es creua per sobre l'autovia de Barcelona a Lleida.

0.06	5.14	21.270
------	------	--------

Bifurcació. Es deixa el camí que va a la torre Morlans i se segueix recte.

0.03	5.17	21.550
------	------	--------

Bifurcació. Pista que baixa del Parc de Sant Eloi. Si es fa la visita a aquest parc es pot retrobar el sender al pas a nivell que hi ha a l'entrada de Tàrrega. Se segueix recte.

Es pren el carrer Amics del Teatre i es passa a nivell del tren. A la dreta es veu la Farinera Balcells, d'estil modernista. Es baixa pel carrer Governador Padullés i es travessa la plaça Carles Perelló vers el carrer Santa Maria. A la dreta es pren primer el carrer Sant Joan i després el de la Font.

0.16	5.33	22.630
------	------	--------

Tàrrega (350 m). Plaça Major.

EL PILAR D'ALMENARA

Al cim de la serra d'Almenara, damunt el poblet d'Almenara Alta, s'aixeca la torre de guaita o defensa dita el Pilar d'Almenara, cilíndrica, interessant construcció que es remunta al segle XI, a l'inici de la conquesta d'aquestes terres, i que domina un immens panorama, especialment del Pla d'Urgell (aquesta altura, 459.25 m d'altitud, fou escollida com un dels vèrtexs de la triangulació geodèsica de Catalunya). Prop seu hi ha les restes de l'església romànica de Sant Vicenç (segle XII). La torre, com han demostrat les excavacions, fou bastida damunt un antic poblat tardo-romà o visigòtic.

LA CONCA DEL RIU D'ONDARA

La Conca del riu d'Ondara i el Pla d'Urgell ocupen la part central de la comarca de l'Urgell. Els límits d'ambdues rodalies són imprecisos i es pot considerar el canal d'Urgell com la divisòria aproximada.

El riu d'Ondara quan arriba a l'Urgell duu uns quants quilòmetres recorreguts des de les altures del terme de Talavera (Segarra), on neix. Ha passat per Sant Antolí i per Cervera, entra a la comarca per les terres del Talladell, passa per Tàrrega ample i obert i s'endinsa suaument pels termes de Vilagrassa i Anglesola, on es perd gairebé entre els regadius del canal d'Urgell. Abans dels trasbalsaments de sòls per a poder regar, el riu d'Ondara era afluent del Riu Corb. Al tram corresponent a l'Urgell, la Conca del Riu d'Ondara s'estén a una i altra banda del riu, des de la serra d'Almenara, que la separa de la Ribera de Sió, fins als altiplans trencats i ondulats dels termes de Montornès i Verdú.

El clot del Morer o reguer de Santa Maria, el barranc de Sant Gil a Claravalls i el reguer d'Altet aflueixen al riu d'Ondara per la dreta, però actualment tots, amb l'excepció del darrer, es perden al canal sense arribar al seu destí originari. A l'esquerra, el més important és el Cercavins, que baixa de la Segarra per la vall de Montornès, el Mas de Bondia i Verdú i, després d'haver recollit les aigües del torrent de Vilagrasseta, s'uneix al riu d'Ondara entre Tàrrega i Vilagrassa. El riu d'Ondara té un recorregut per la comarca d'uns 9 km, el seu cabal és molt minso i les seves aigües són aprofitades per diversos pous per a regar els horts, abastar algunes granges.

L'aspecte geogràfic de la Conca del Riu d'Ondara correspon a una zona intermèdia entre els contraforts suaus de l'altiplà segarrenc (entre 400 i 450 m d'altitud) i les planes al·luvials de l'Urgell (entre 265 i 325 m). Té una llargada d'uns 14 km de nord a sud i el seu relleu passa d'unes terres trencades i barrancoses, a llevant, a uns terrenys suaument ondulats que es van desdibuixant fins a convertir-se en planes, a ponent.

Comprèn els municipis de Tàrrega (amb els seus agregats del Talladell, Altet, la Figuerosa, Riudovelles, Conill, Claravalls i Santa Maria de Montmagastrell), Anglesola, Vilagrassa, Verdú i Montornès amb el seu agregat del Mas de Bondia.

SANTA MARIA DE MONTMAGASTRELL

El poble de Santa Maria de Montmagastrell és situat al nord-oest del terme municipal de Tàrrega, entre el reguer de Montmagastrell i la serra de l'Espígol, i és envoltat pel canal d'Urgell a llevant i a migdia. El lloc fou conquerit el 1070 pel comte d'Urgell i fins al segle XIX fou anomenat Montmagastrell de Montfalcó.

El nucli del poble actual són les cases i el temple parroquial que es bastiren entre el 1756 i el 1780 al carrer Major i al de l'Església. L'església parroquial dedicada al Sant Nom de Maria és d'un barroc

molt sobri. Adjunt a l'Hostal del Torres hi ha una capella construïda el 1780 i n'hi havia una altra a la Casa Vella, ara enderrocada. Al pla de la serra de l'Espígol, a un quilòmetre del poble, hi ha l'ermita del Sagrat Cor, on se celebra un aplec anual de Claravalls i Montmagastrell.

Segons la llegenda hi hagué desplaçaments miraculosos d'una imatge dedicada a la Mare de Déu entre les pobles veïns de Montfalcó i Montmagastrell.

CLARAVALLS

El poble de Claravalls és situat a llevant del tossal de l'Espígol. Al punt més elevat de la població, orientat a migdia, hi ha l'antic castell de Claravalls, esmentat ja el 1099, construït entorn d'un pati central amb una cisterna. Les àmplies façanes de migdia i de ponent han estat modificades amb diverses obertures de totes les èpoques; sobre el portal d'entrada hi ha un escut amb unes garbes de blat i unes puntes de llança. És possible que prop seu s'aixequés la primera església parroquial, que perdurà fins als segles XVII-XVIII, quan es construí la nova parròquia de Sant Salvador, neoclàssica, que fou tanca-da al culte el 1965.

Al vessant meridional del castell és on hi ha el poble antic amb els carrers del Forn, del Centre i la plaça de l'Església; l'antic recinte clos del poble conserva el portal del carrer de l'Església. A l'altra banda de la carretera hi ha el temple parroquial actual dedicat a la Mare de Déu dels Arcs; l'església força antiga però engrandida al segle XVIII, era la capella del fossar parroquial.

ALTET

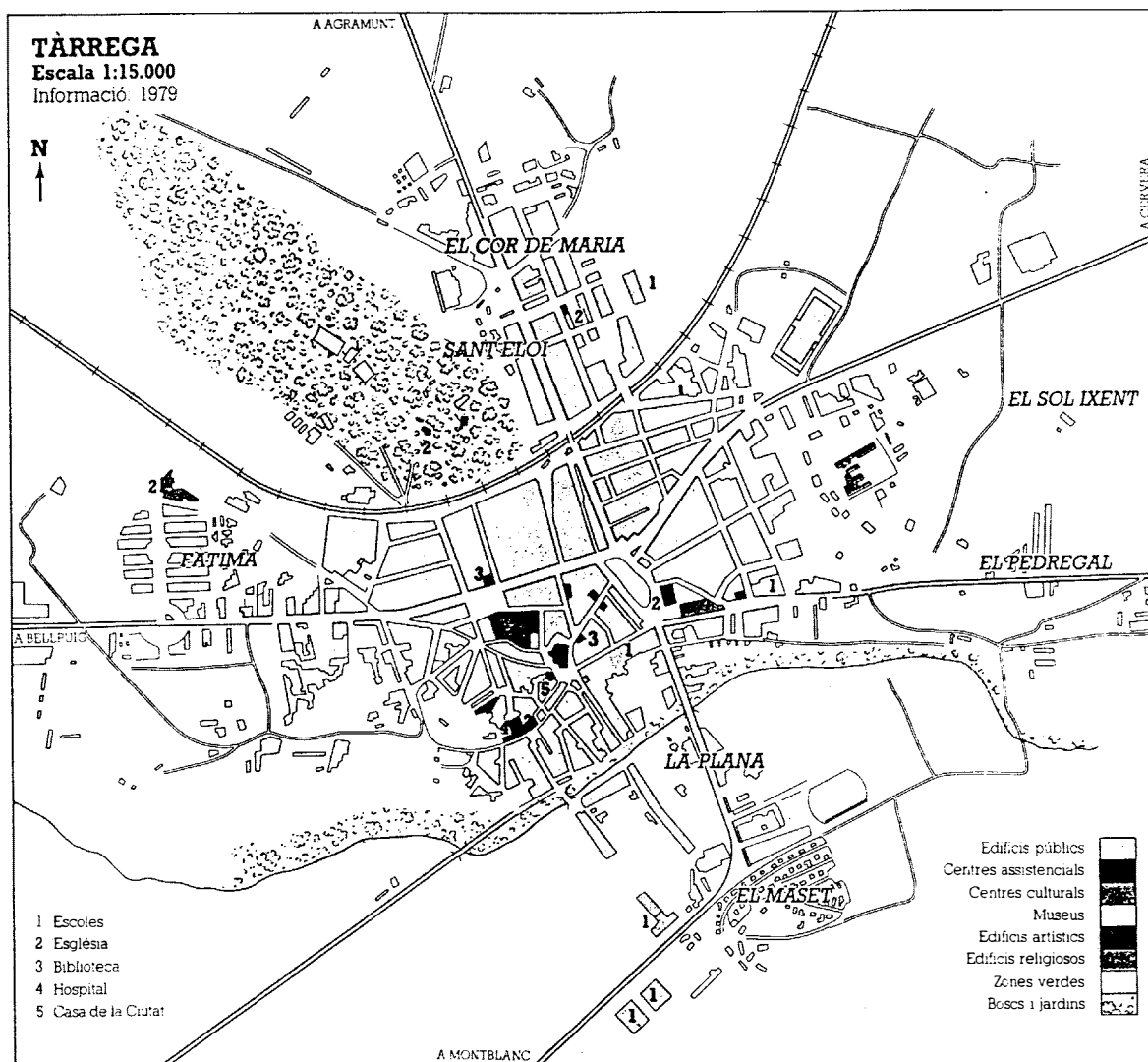
El poble d'Altet és situat entre el turó del castell de l'Altet, reformat el segle XVIII, i el reguer que desguassa a l'anomenat pla de Tàrrega. La forma concèntrica del nucli actual fa pensar en una disposició emmurallada, amb possibles portals al carrer de Baix i al del Centre, vers l'actual plaça de l'Església. L'any 1792 es construí l'església parroquial de Sant Pere.

Fins el 1936 es conservà davant de la porta de l'església una creu de terme, les pedres de la qual es poden identificar avui entre les de la paret que separa el pla de l'Església i la plaça Major.

TÀRREGA

La ciutat de Tàrrega, que rebé aquest títol el 1884, és situada a la vora del riu Ondara i encerclada per diferents tossals. Al sud-oest es dreça el tossal de Cercavins, a llevant els pendents de la Segarra, a tramuntana els tossals de l'Ofegat, de Sant Eloi i del Mor, mentre que a ponent s'estén la plana d'Urgell. La vila medieval sorgí a redós del castell de Tàrrega, documentat el 1056. Urbanísticament, les construccions s'estengueren des del castell cap a llevant i migdia fins a trobar el riu. La part de ponent esdevingué fortament emmurallada i el mateix desnivell del terreny permeté un bon lloc d'aguait i una sòlida defensa natural.

Fins a la segona meitat del segle XVIII es mantingué íntegrament el recinte emmurallat però el creixement demogràfic obligà a enderrocar-lo en alguns punts. durant el segle XIX, i especialment a partir de la presència del ferrocarril (1860), Tàrrega s'expandí notablement.

Entre els monuments principals cal destacar, a la Plaça Major, l'església parroquial de Santa Maria de l'Alba, construïda segons projecte de Josep de la Concepció, que no fou acabada fins el 1742, seixanta anys després d'haver-la començada. D'estil neoclàssic, fou bastida al mateix indret on hi havia hagut l'antiga església gòtica, de la qual s'han conservat dues estàtues d'apòstols del portal. Al bell mig de la Plaça Major hi ha la reproducció d'una creu de terme gòtica, anomenada la Creu del Pati, l'original de la qual es conserva al Palau dels Marquesos de la Floresta. A la Plaça Major destaca també la façana de la Casa de la Ciutat o Paeria, que data del 1674.

Al carrer de l'Hospital, vora de la plaça de Sant Antoni, hi ha l'edifici de l'Hospital, l'origen del qual data del segle XV. Prop seu, a la part no porxada de la plaça, hi ha l'església de Sant Antoni, que és l'antiga sala de l'hospital del segle XIV. S'hi conserva el Sant Crist Trobat, que aparegué en fer unes obres sota l'altar de Sant Erasme el 1650. El Crist és una peça d'orfebreria, amb incrustacions, que mesura 29 cm d'alçada; té una gran semblança amb els cruxifixos d'esmalts de Llemoges dels segles XII i XIII.

La Casa o Palau dels Marquesos de la Floresta és situada al carrer del Carme. Aquest bell casal romànic té una magnífica façana, al pis de baix de la qual s'obre el portal adovellat i al primer finestral triformat. El cos alt d'aquesta façana, amb una galeria porxada sota un ràfec, que és separat per una cornisa, és fruit de la reconstrucció que es va fer de l'edifici. Davant d'aquest palau s'aixeca la casa senyorial dels Sobies, del segle XVI, amb uns bells finestrals de línies ogivals.

A la plaça del Carme, a més d'un petit monument dedicat al músic targari Ramon Carnicer, s'hi ha instal·lat el monument als Països Catalans, obra de l'escultor valencià Andreu Alfaro. A la mateixa plaça hi ha el convent del Carme, fundat el 1364, que ha sofert al llarg dels segles moltes reconstruccions. Altres edificis notables de Tàrraga són la Casa Perelló, al carrer Major, el local de la Societat l'Aliança, de la fi del segle passat, obra d'un modernisme amb ornamentació arabesca, i cal Maimó, edifici modernista de Domènech i Muntaner, a la cruïlla del carrer del segle XX amb el carrer d'Alonso Martínez.

Al cim del tossal de Sant Eloi, al nord-oest de la ciutat, s'aixeca el santuari de Sant Eloi, que fou fundat per l'argenter Simó Canet el 1248. El 1872, durant la Tercera Guerra Carlina, el santuari fou convertit en fortí i al seu voltant s'hi bastiren muralles i torricons. Fou restaurat el 1876 i el 1908 s'inicià la reforestació de la zona que amb la col·laboració de l'Associació d'Amics dels Arbres continua any rera any amb una festa en la qual els joves targarins planten arbres.

BIBLIOGRAFIA

- ## Topoguia del Sender de Gran Recorregut GR-3.
Tram L'Estany - Tàrraga.
Senders de Catalunya. Barcelona (1998).
- ## La Segarra, l'Urgell i la Conca de Barberà
Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 9.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona (1983).
- ## Urgell.
Mapa comarcal de Catalunya (38). Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona (1994).

Agustí Poch, maig de 2000

